

PROTI ZMÍŘNOVÁNÍ PODMÍNEK ODDLUŽENÍ SE STAVÍ

- většina občanů (průzkum – 87 %)
- většina starostů měst a obcí (anketa – 94 %)
- většina insolvenčních soudců (anketa – 94 %)
- většina insolvenčních správců (stanovisko ASIS)
- většina advokátů (stanovisko ČAK)
- většina věřitelů (stanovisko ČBA, ČAV)
- většina podnikatelské veřejnosti (stanovisko HK)
- většina členů expertní skupiny pro insolvenční právo spadající pod Ministerstvo spravedlnosti

87% OBČANŮ

94% STAROSTŮ

94% INSOLVENČNÍCH Soudců

INSOLCENTRUM

EKONOMICKÉ, SOCIÁLNÍ A POLITICKÉ DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

JAKÁ JSOU ŘEŠENÍ?

#1 Nechme zmírněné podmínky a tříleté oddlužení pro ohrožené skupiny osob (jako je tomu v dosavadní úpravě) – starobní důchodce a invalidní důchodce ve 2. a 3. stupni.

#2 Přijměme zmírněné podmínky a tříleté oddlužení pro osamělé rodiče – s ohledem na životní podmínky dětí – ovšem při pečlivé kontrole naplnění statusu osamělého rodiče podle příslušného zákona.

#3 Pro ostatní dlužníky (půjde o zdravé jedince v produktivním věku, s převahou mužů – 72 %) ponechme pětileté oddlužení, i tito lidé mohou při dosažení úhrady 60 % z hodnoty svých dluhů skončit oddlužení ve třech letech.

#4 V rámci pětiletého oddlužení dlužníci dokáží stabilizovat své pracovní návyky, své pracovní místo a více si uvědomí nezbytnost šetřit a lépe hospodařit s vydělanými penězi.

#5 Věřitelé (včetně veřejných rozpočtů) získají z oddlužení vyšší míru uspokojení svých pohledávek.

EKONOMICKÉ DOPADY

- věřitelé současných dlužníků budou zkrácení o cca 100 mld. Kč, které by zadlužení lidé byli schopni uhradit
- z toho státní rozpočet (zdravotní pojišťovny, správy sociálního zabezpečení a finanční úřady) přide o 15 mld. Kč
- v této částkách nejsou obsaženy ztráty do budoucna – zadlužují se noví lidé, zhoršují se podmínky vymáhání, oslabují se práva věřitelů
- morální hazard rozšířený do dalších vrstev obyvatel může v budoucnu způsobit kolaps veřejných rozpočtů

SOCIÁLNÍ DOPADY

- postupem doby veřejnosti dojde, že systém je nespravedlivý
- lidé uvidí, jak se jejich zadlužení sousedé dostali z dluhu snadno a rychle, a neuhradili téměř nic
- v malých bytových družstvech i ve společenství vlastníků mohou dluhy jedných způsobit životní ohrožení druhých
- lidé si uvědomí, že ve své podstatě zaplatí dluhy svých spoluobčanů sami (vyšší daně, nižší příspěvky na školné, dopravu atd.)
- společnost se začne rozdělovat na rádně platící občany a neplatící

EKONOMICKÉ, SOCIÁLNÍ A POLITICKÉ DOPADY NOVELY ODDLUŽENÍ

JAKÝ JE ZÁMĚR VLÁDNÍ NOVELY?

- dostat zadlužené lidi z exekucí a šedé ekonomiky
- umožnit jim restart, protože se dostali do finančních problémů zejména v důsledku nemravného systému vymáhání pohledávek v minulosti

POSTUPY NOVELY

- zkrácení oddlužení na tři roky a odstranění nejistoty, zda se na konci dlužník oddluží
- stejně podmínky pro spotřebitele i živnostníky
- stejná vstupní pravidla pro každého dlužníka bez rozlišení pohlaví, věku, zdravotního stavu či socioekonomickeho statusu
- větší důraz na individuální posuzování adekvátního příjmu dlužníka

OČEKÁVANÝ VÝSLEDEK

- dlužníci se vymří z exekucí
- vstoupí do rádné ekonomiky
- ročně to přinese veřejným rozpočtům 12 mld. Kč

JAK DOPADNE APLIKACE NOVELY?

- dlužníci, kteří vstoupí do oddlužení, uhradí svým věřitelům v průměru nízká procenta z hodnoty svých dluhů (odhad 6,5 %)
- soukromí i veřejnoprávní věřitelé utrpí velké finanční ztráty

POSTUPY NOVELY

- ukáže se, že není správné stanovovat stejná vstupní pravidla plnoště pro všechny dlužníky (jiné jsou možnosti zdravých oproti hendikepovaným, mladých versus starých atp.)
- ukáže se, že není v silách soudů či správců, aby spravedlivě posoudili výši adekvátního příjmu (schopnejší dlužníci si zařídí různá potvrzení, proč nemohou mít vyšší výdělek, méně schopné by v případě nízkého výdělku měli soud vyřadit?)

- mnoho dlužníků se utvrdí v závěru, že je výhodné dluhy neplatiť, stále se budou částečně pohybovat v šedé ekonomice, a nakonec se zadluží znovu
- státní rozpočet přijde u současných dlužníků o 15 mld. Kč, ztráty vzniklé u budoucích dlužníků mohou dosáhnout enormní výše

VÝSLEDNÁ REALITA

- značná část zadlužených lidí v exekucích zůstane, prostě a jednoduše nevstoupí do oddlužení, i když za ně společnost zaplatí nebo jim odpustí všechny jejich dluhy

- mnoho dlužníků se utvrdí v závěru, že je výhodné dluhy neplatiť, stále se budou částečně pohybovat

- státní rozpočet přijde u současných dlužníků o 15 mld. Kč, ztráty vzniklé u budoucích dlužníků mohou dosáhnout enormní výše

VÍTE, ŽE...

... DOSAVADNÍ ODDLUŽENÍ BYLA ÚSPĚŠNÁ?

JIŽ 148 TIS. LIDÍ SE ODDLUŽILO, V PRŮMĚRU LIDÉ ZAPLATILI 56 % Z HODNOTY SVÝCH DLUHŮ

282 tis. povolených oddlužení
148 tis. splněných oddlužení
107 tis. probíhajících oddlužení
Pouze 9,7 % dlužníků přestalo splácet a proces oddlužení jim byl zrušen.

VÝSLEDKY ODDLUŽENÍ PŘEDSTAVUJÍ MIMOŘÁDNÝ ÚSPĚCH Soudů, Správců a Jejména samotných dlužníků.

Zdroj: ISIR, InsolCentrum
Oddlužení 2008-2022

... NEPLATÍ MÝTY

- 1 VŠICHNI DLUŽNÍCI JSOU OBĚTI VĚŘITELŮ?
- 2 VŠICHNI DLUŽNÍCI ZNEUŽÍVÁJÍ ÚVĚRY PRO BEZHLAVÉ UTRÁCENÍ, A PŘITOM SE LUXUSNĚ POHYBUJÍ V ŠEDÉ EKONOMICE?

Nic v životě není jenom černé nebo bílé. Data ukázala, že noví dlužníci, kteří si půjčují již v období rozptěstelských úvěrů, mají stejnou strukturu dluhů jako dlužníci ze starých časů zatížených vysokými výmáhacími poplatky. Lidé se prostě v tržní ekonomice zadlužují se tomuto fenoménu vyhnout. Charakteristiky souboru zadlužených lidí ukazují, že většina z nich dosáhla pouze základního vzdělání nebo jsou vyučeny.

KLASIFIKACE TŘÍ NEJČASTĚJŠÍCH PROFESÍ

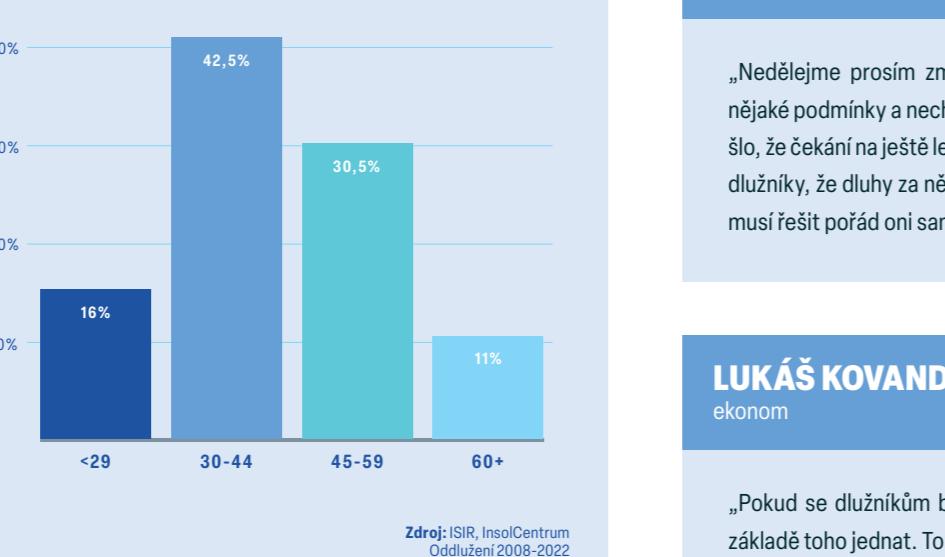
Většinu z výše uvedeného souboru lidí navíc tvoří muži, kteří více inklinují k rychlému rozhodování, jsou ovlivněni reklamami a příslušnými riziky rychlých půjček. Snadno se stane, že první půjčku nejsou schopni splátit a pak nereagují na vznikoucí nebezpečnou situaci. Tím se dostávají do spirály dluhu a situaci řeší výhýbáním se splácení a vstupem do šedé ekonomiky.

Zdroj: ISIR, InsolCentrum
Oddlužení - vzorek 2019-2022

... NEJVÍCE SE ZADLUŽUJÍ LIDÉ VE VĚKU 30 – 44 LET?

STATISTICKY NEJMENŠÍ SKUPINU DLUŽNÍKŮ TVOŘÍ SENIORI 60+, DRUHOU NEJMENŠÍ MLADÍ LIDÉ DO 29 LET

VĚKOVÁ STRUKTURA DLUŽNÍKŮ

Zdroj: ISIR, InsolCentrum
Oddlužení 2008-2022

... MUŽI SE ZADLUŽUJÍ VÍCE NEŽ ŽENY?

V POVOLENÝCH ODDLUŽENÍCH TVOŘÍ MUŽI 53 %, ŽENY 47 %

Muži jsou však méně disciplinovaní, v průběhu oddlužení častěji přestávají splácet. Na konci ve splněných oddluženích je poměr mužů k ženám 50/50 %.

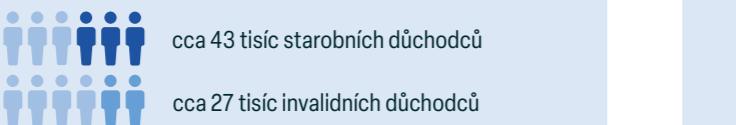
Poměr občanů z živnostníci činí 76/24 %.

Zdroj: ISIR, InsolCentrum
Oddlužení 2008-2022

... VĚTŠINU ZADLUŽENÝCH OSOB PŘEDSTAVUJÍ ZDRAVÍ LIDÉ V PRODUKTIVNÍM VĚKU?

Z NICH JE 72 % MUŽŮ

ZADLUŽENÍ LIDÉ – POTENCIONÁLNÍ ADEPTI ODDLUŽENÍ:
Zhruba 500 tisíc osob z toho ohrožené skupiny:

Zlý 380 tisíc lidí v produktivním věku bez vážných zdravotních problémů, z nichž tvoří 72 % mužů.

Zdroj: Odhad InsolCentra dle dat MPSV, ČSÚ, Exekutorské komory

NÁZORY CO O PŘIPRAVOVANÉ NOVÉLE ŘEKLI ODBORNÍCI?

PETR SCHNEEDÖRFER

předseda a ředitel spolku Lighthouse

„Nedělejme prosím změny alespoň 10 let. Zkusme dát dlužníkům nějaké podmínky a nechat jim čas na to, aby je realizovali. Aby jim došlo, že čekání na ještě lepší podmínky není to správné řešení. Neučme dlužníky, že dluhy za ně neustále řeší a vyřeší stát. Učme je, že dluhy musí řešit pořád oni sami, stát jim jen tu cestu ulehčit.“

LUKÁŠ KOVANDA

ekonom

„Pokud se dlužníkům budou nadále uvolňovat podmínky, budou na základě toho jednat. To bude mít vliv na celou ekonomiku země. Může jít například o nárůst rizika pronajímání nemovitostí, nárůst rizika poskytování hypoték a úvěrů. Což samozřejmě ti dotýčí, ať už věřitelé, banky, pronajímatelé a mnozí další zohlední v svých cenách.“

JAN VYSLOUŽIL

předseda Svazu českých a moravských bytových družstev (SCMBD)

„Lidé v bytových domech s dlužníky se stávají jejich rukojmími. Ačkoli nemají žádnou možnost, jak ovlivnit chování svých sousedů, nikdy jim nic nepůjčili a mnohdy je ani neznají, dostávají se díky stále vstřícnějšímu přístupu státu k dlužníkům do pozic nedobrovorných věřitelů, kteří nesou náklady na bydlení těch, kteří jejich dluhy stát odpuští. Co když samoživitelky a senioři, kteří v bytových domech velmi často bydlí, nebudu schopni nést náklady na oddlužení svých sousedů a oni sami se z tohoto důvodu stanou dlužníky? Také jim vláda tyto dluhy odpuští? Jen se ptám, zda tady nakonec zůstane alespoň někdo, kdo své závazky bude hradit řádně a včas.“

„Rozhodnutí o položeném zkrácení doby oddlužení je čistě politická záležitost, protože odbořná grémia byla proti tomu. A je třeba se ptát, jakkoliv to plně akceptují, jestli je korektní, aby o otázce, která může mít masivní důsledky pro vlastnické právo soukromých osob, rozhodovala politika. Myslím si, že diskuse, která tady měla být vedena, neměla být politická. Podle mě má ústavně právní konsekvence. A proto bude docela zajímavé, jak dopadne rozhodnutí o míře uspokojení. Protože to je něco, co tu otázku ústavního práva pojímám z druhé strany, neboť hovoří o tom, kolik na konci zůstane prostředků, respektive kolik bude nuteno odebráno. Na konci dne ale rozhodne politika.“

PETRA KOLÁŘOVÁ

ředitelka České asociace věřitelů

„Hodnocení 15 let účinnosti insolvenčního zákona by se z pohledu věřitelů dalo shrnout do tří základních oblastí. Zaprvé došlo ke snížení rozhodovacích pravomocí věřitelů, zadržení k oslabení jejich práv a ochrany. A zároveň, a to je nejzávažnější, došlo ke snížení míry uspokojení pohledávek. S mnohem většími obavami se ale diváme na zkrácení doby oddlužení, konkrétně s dopadem na návratnost pohledávek. Z analýzy, které máme k dispozici a které realizovali členové naší nezávislé názorové platformy, víme, že by došlo k dramatickému poklesu návratnosti, a to na 5–10 procent, což je opravdu tristní.“

„Dopravné novely na hospodaření měst a obcí je nepříznivý, což jednoznačně vyjádřili starostové nesouhlasem s její konцепcí. Města a obce musí pracovat s penězi s přechodem k různým hospodaření a dluhy vůči obci vymáhat. Dluhy vůči obcím jsou za odpady, jízdné MHD, nebo například nájemné za obecni byt. Pokud někdo neplatí, zaplatí za něj dluh ostatní občané z obce.“

JARMILA VESELÁ

jednatelka společnosti InsolCentrum

„Připravovaná novela je malý krok pro právo, ale velký pro stát, pro občanskou společnost. Jejím příjemem již není cesta zpátky. Češi občané vždy náleželi mezi konzervativní a odpovědnou populaci. Připusťme, aby část lidí začala smýšlet jinak. V horizontu jedné generace můžeme změnit základní charakterový rys národa. Většina odborných profesí, starostů i občanů se postavila proti zmírňování podmínek oddlužení. Hodlá to vláda a parlament udělat proti vůli většiny?“

BOHUMIL HAVEL

člen Legislativní rady vlády ČR, Ústavu státu a práva AV ČR

„Nezbytná je spravedlnost a rovnováha mezi věřitelem a dlužníkem. Kontrola spravedlnosti dluhu má zajistit féróv zacházení. Dluh ale zůstává závazkem, který by měl být plněn. V opačném případě jde o signál, že dluhy se nemusí platit.“

„Stát svým požadavkem, aby oddlužení bylo zkráceno všem, rezignoval na analýzu toho, na koho miří. Místo toho, aby cítil na omezenou skupinu obyvatel, která potřebuje pomoc, hledá paušální řešení pro všechny. Stát v podstatě opakován vysílá zprávu, že své dluhy není potřeba platit, což je vůči veřejnosti celkem děsivá zpráva.“

„Rozhodnutí o položeném zkrácení doby oddlužení je čistě politická záležitost, protože odbořná grémia byla proti tomu. A je třeba se ptát, jakkoliv to plně akceptují, jestli je korektní, aby o otázce, která může mít masivní důsledky pro vlastnické právo soukromých osob, rozhodovala politika. Myslím si, že diskuse, která tady měla být vedena, neměla být politická. Podle mě má ústavně právní konsekvence. A proto bude docela zajímavé, jak dopadne rozhodnutí o míře uspokojení. Protože to je něco, co tu otázku ústavního práva pojímám z druhé strany, neboť hovoří o tom, kolik na konci zůstane prostředků, respektive kolik bude nuteno odebráno. Na konci dne ale rozhodne politika.“

„Je potřeba, abychom řešili příčiny, nikoliv jenom následky. Když tady máme hromadu dlužníků, tak potom už viceméně jen hasíme požáry.“

MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

insolvenční správce, Asociace insolvenčních správ

„Jestli klesá počet zájemců o oddlužení, protože se jim vyplatí setrvat v šedé zóně nebo v exekucích, nevpovídá nic o tom, zda oddlužení funguje, či nefunguje. Data ukazují, že u těch, kteří oddlužení využijí, funguje. Problem je motivace pro vstup těch, kteří nechtejí. Tady je potřeba, aby směrem k povinným dlužníkům promluval stát, neziskové organizace a advokáti, kteří podávají návrhy na oddlužení.“

„Dopravné novely na hospodaření měst a obcí je nepříznivý, což jednoznačně vyjádřili starostové nesouhlasem s její koncepce. Města a obce musí pracovat s penězi s přechodem k různým hospodaření a dluhy vůči obci vymáhat. Dluhy vůči obcím jsou za odpady, jízdné MHD, nebo například nájemné za obecni byt. Pokud někdo neplatí, zaplatí za něj dluh ostatní občané z obce.“

RADKA VLADYKOVÁ

ředitelka Svazu měst a obcí (SMO ČR)

„Všichni platíme v přesně stanovený čas a v přesně stanovených částkách za komunální odpad, za spotřebovanou elektřinu, za plyn, za vodu. I obec musí dodržovat platební morálku a své závazky. Pokud někdo neplatí, musíme to udělat my ostatní. Jak má starosta působit na občany, jestliže oni vidí ve svém okolí takové neplatiče?“

„Dopravné novely na hospodaření měst a obcí je nepříznivý, což jednoznačně vyjádřili starostové nesouhlasem s její koncepce. Města a obce musí pracovat s penězi s přechodem k různým hospodaření a dluhy vůči obci vymáhat. Dluhy vůči obcím jsou za odpady, jízdné MHD, nebo například nájemné za obecni byt. Pokud někdo neplatí, zaplatí za něj dluh ostatní občané z obce.“

DAVID ŠMEJKAL

ředitel Poradny při finanční tísni

„Patřím mezi lidí, kteří si myslí, že dluhy se mají platit, a to nejen o Vánočích. Já jsem svoje dluhy plnil, na dovolenou jsem si šetřil. Jsou tady dvě skupiny dlužníků. Jedna to menší, jak ukazují data, která se do situace dostala nezaviněně, a té bychom měli pomoci. Ostatní se tam dostanou jenom proto, že si na dovolenou nešetří, ale prostě si na ní půjčují. Takhle postupně vytvárají klín dalšími půjčkami. Nevím, proč bychom měli tyhle lidí nějakým zvláštním způsobem sanovat a snižovat jim postupně latku, kdy mají něco zaplatit. Nechápu, proč bychom to měli dělat, protože v té společnosti to opravdu musí někdo zaplatit.“

„Dobře nastavené oddlužení funguje i jako prevence před dalším zadlužováním. Zjednodušením podmínek může tento prvek vymízet. Navíc nemáme žádná data, protože po poslední právní úpravě pětiletá oddlužení ještě ani nedoběhla. Byl bych proto v případě jakýchkoliv změn velmi opatrný.“

„Rada lidí si jednoduše spočítala, že než do procesu oddlužení jít, tak je lepší vstoupit do šedé ekonomiky. Stát v tomto směru nedělá vůbec nic.“

„Je potřeba, abychom řešili příčiny, nikoliv jenom následky. Když tady máme hromadu dlužníků, tak potom už viceméně jen hasíme požáry.“

MICHAL KUDĚJ

ekonom, člen vědecké rady Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka, Fakulta podnikání a hospodářství Vysoké školy ekonomické v Praze

„Změnou parametrů oddlužení vzniknou dodatečné náklady, které se promítají do cen produkce a dalších podmínek, jako jsou třeba úroky úv